

Hur kom Sollerö IF till?

Några minnen och fakta.

De första spadtagen.

Pionjärerna på bilden äro från vänster, stående:

Matts Gustav Persson, Karl Niss, Anders Stunis, Anders Myhr, Carl Ohlsson (Smock), Bus Karl Matsson. Sittande: Jannes Häll, Ejnar Hallin, Bos Nils Persson, Hjalmar Pähls, Albert Andersson (Bond), Rull Lars Olsson, Rull Anton Larsson och Bus Anders Olsson.

— Hur det gick till? Ja, det kan vara svårt att förstå det hela för den, som inte minns eller vet, hur det såg ut på kyrkbacken och vid kyrkan på den tiden, ty vad som där hände blev orsaken till att idrottsföreningen bildades år 1922, främst på initiativ av Bom Anton Larsson. Han hade tagit värvning i Stockholm och i samband därmed erhållit en inte obetydlig skolning samt även haft tillfällen

att öva idrott. Välväxt och kraftig som han var, blev han själv en god idrottsman.

Det var väl 1917—18, som den första fotbollen kom till Sollerön. Vem som skaffade den, kan jag inte minnas, men troligen var det väl så, att vi som vanligt ”skramlade”, som det hette, en mycket vanlig metod, när något skulle anskaffas för gemensamt behov. Den runda fotbollen var någonting nytt för pojkarna, och det fanns de som kunde hålla på timme efter timme att springa efter bollen, om man nu lyckades hitta någon plätt, där man kunde hålla till. En ganska stor plan fanns framför kyrkan. Där fanns då ingen som helst plantering eller planering, och ingen hade väl hört talas om att någonting i den stilen skulle utföras heller, det var bra som det var. Vägen till Bodarna var ju en fortsättning på vägen från Rothagen förbi Ällas och tuschade nära nog kyrkogårdsmuren. Denna vägbanan dugde gott som fotbollsplan med den tidens fordringar. En del av planen framför kyrkan utgjordes av en självväxt gräsplan, och med den murade ingången till kyrkan som mål hade man funnit vad man ansåg vara en fullt brukbar plats att sparka boll på. Mer än ett mål behövdes inte, för det var ju inte något ordnat spel det var frågan om.

Ett kruz var väl Louis Larssons (Melins) trädgård, som gick så långt norrut, att den ofta kom inom skotthåll. Eftersom den var omgiven av ett bastant staket, var vid sådana tillfällen någon tvungen att springa in mellan källaren och köksväggen för att hämta bollen. Men ”Lois” var vänligt inställd och satt i timtal på en bänk och skrattade och hade roligt åt pojkarna, så detta var inget större problem. Men det är klart, att platsen var ur alla synpunkter illa vald. Det hände ofta, att när dansen var slut på lördagskvällen, så kunde man på hemvägen sätta i gång och sparka boll någon timme på nattkröken. En som låg mycket illa till och som det verkligen var synd om, var Mats Larsson med familj, som bodde i den s. k. Alma-skolan. Ofta måste han upp och be dem sluta och låta familjen få nattro.

Nu började man vakna, och saken kom upp både på kyrkstämman och kommunalstämma. Men försökte förbjuda ”ofoget”, som man på visst håll kallade det, men det var inte så lätt. När det stod några grupper och pratade, vilket ingen kunde förbjuda, så ett, tu,

tre, kom bollen från ingenstans, och så var spelet igång! Men så kom någon (troligen Lindgren) med förslaget, att man skulle ordna med en viss planering och plantering på området, och då måste det ju bli slut på bollsparkningen. ”Inget ont utan något gott”. Jag tror att detta var den största orsaken till att det gick så tämligen lätt för S.I.F. att få området, där idrottsplatsen nu är belägen. Jag tror inte, att en man som Holmer, som själv aldrig varit ung, med sin inställning till ungdomen skulle gått med på detta utan mycket starka skäl. Det visade sig senare, att det område, som kommunen gav idrottsföreningen, ägdes av Häradsarvets by. Kommunen gav alltså bort någonting, som den inte ägde. Markens beskaffenhet var också sådan, att gubbarna inte trodde, att där skulle bli någonting, fick pojkarna bara stånga hornen av sig, så blev det nog ingenting mer.

Ett gott stöd hade ungdomen i handlanden Anders Newton, som på många områden var minst femtio år före sin tid. Vi ska komma ihåg, att det på den tiden inte var några valda fullmäktige, utan vem som helst, som nått en viss ålder, hade rätt att yttra sig på stämman. Newton var skicklig att lägga sina ord, och han bröt faktiskt allt motstånd. När nu I. F. fått platsen, yrkade någon på, att man för kommunens räkning skulle hugga ner och ta vara på skogen. Newton slickade som vanligt pek- och långfingret, begärde ordet och sa: ”Nej, då’ ska vi inte, skogen den ska pojkarna hugga ner och sälja, då får dom ett välbehövligt startkapital!” och så blev det.

Vilken inställning man än har, så måste man erkänna, att det arbete, som pojkarna utförde utan något som helst anslag eller någon hjälp, torde sakna motstycke i Sveriges avlånga land. När skogen höggs ner och sågades upp till meterved, som såldes till skolan, så jobbades det till långt in på nätterna. Så fort man ordnade någonting för att få in pengar, så skulle man betala både statlig och kommunal nöjesskatt. Den statliga togs snart bort, men den kommunala stod kvar. Oerfarna som vi var, när det gällde lagar och förordningar, betalade vi in på hela inkomsten i flera år, både på tombolor, skjutbana m. m.. Sent omsider fick jag i en tidnings frågespalt se, att nöjesskatten 10 % skulle erläggas endast på inträdesbiljetterna. Adolf Knutz och jag skickade då in en skriftlig be-

gäran till komm.nämnden att kommunen skulle återbetala, vad vi hade betalt för mycket. Festkommitteérnas bokföringar var dock så bristfälliga, att vi inte kunde exakt ange summan. Jag gick på varenda kommunalstämma och väntade, att frågan skulle komma upp. Men då ingenting hördes, gick jag till Holmer och frågade, varför inte vår begäran kom upp. Jag fick till svar: "Den kommer inte upp nå heller, såna där småpojkspapper bryr jag mej inte om!" — Bedrövad gick jag därifrån, men så fick jag en idé; jag gick till Rull Anders Jönsson, det levande lexikonet, vilken jag hade stort förtroende för. Och så var vi goda vänner från verksamheten inom Logen Dalarnes Ögonsten. Rull sa bestämt, att Holmer inte hade någon möjlighet att neka. Resultatet blev, att Rull Anders skrev ett brev till länsstyrelsen, och så sa han: "Ta nu det här brevet, gå ännu en gång till Holmer, läs upp det, men ge honom det inte. Tala inte om vem som skrivit det utan låt honom tro, att du skrivit det själv, det kan inge respekt! När du läst skrivelsen, säger du: "Kommer inte vår begäran upp till nästa sammanträde, då postar jag brevet, för jag vet kanske lite mer än vad du tror."

Vid nästa sammanträde kom frågan upp men i en helt annan version. H. sade ingenting om, att vi erlagt för mycket i nöjesskatt, utan påstod att vi begärt att få tillbaka hela nöjesskatten. För säkerhets skull hade också han skrivit till en tidnings frågeavdelning, där han helt enkelt frågat, om inte en idrottsförening var skyldig att betala nöjesskatt, vilket ingen av oss försökt att förneka. Jag begärde att få yttra mig och tala om rätta förhållandet, men Holmer slog klubban i bordet och sa, att jag fick växa till mig några år först. Det blev alltså blankt avslag. Holmer vägde tungt. Vik Mats vägde väl också några kilo. — När stämman var slut och jag gick ut, var jag inställd på att på egen hand författa en skrivelse och skicka in den till länsstyrelsen. Men väl utkommen, samlades några av stämmodeltagarna omkring mej. Någon frågade, vad jag hade velat ha sagt men inte fått säga. Jag talade om, hur det låg till, och de blev förvånade. Då var det någon som sa: "Ta och lägg in om ett anslag på en viss summa, förslagsvis 500 kr., så ska vi rösta ner Holmer. Även om summan är i nättaste laget, så slipper man en kanske svår utredning om vad ni betalt för mycket." Vi gjorde så, och då t. o. m. Mats Björkqvist, som i van-

liga fall brukade stödja Holmer, nu röstade för vår begäran, fick vi anslaget, som i själva verket inte var något anslag men som vi var väldigt glada för.

— Ja, det var dåligt före i portgången. Själv har jag icke varit någon fotbollsspelare, och inte varit direkt intresserad heller. En söndag försökte jag sparka med litet framför kyrkan, men det var snart färdigsparkat för min del. Jag hade en splitter ny svart kostym av kläde, som var modernt då. Den hade jag dagen före löst ut hos skräddarmästare Isaksson i Mora. Jag fick en knuff, ramlade omkull och slog knäet i den hårda vägbanan med påföljd, att byxan gick tvärt av över knäet. Men som tur var hade vi då Skinnar Jöns, som inte bara var skräddare utan känd vida omkring för sin skicklighet att laga sönderrivna kläder. — Däremot har den allmänna idrotten varit mitt stora intresse, och det finns kvar än. Samtidigt som en del sparkade boll framför kyrkan, så började andra sätta upp enkla hoppställningar för höjd- och stavhopp. Nästan på varje gård såg man hoppställningar. Behovet av en plats, där man kunde hålla till, blev allt större.

Det var en stor dag för pojkarna, när Bom Anton Larsson, Anders Myhr och Detlof Svensson utlyste ett sammanträde i sockenstugan, som på den tiden stod framför Konsum. Det var spännande, och en stor del av pojkarna hade väl aldrig tidigare deltagit i någon form av sammanträde. Man beslöt att bilda Sollerö Idrottsförening, och som första styrelse valdes till ordf. Bom Anton Larsson och v. ordf. Anders Myhr. Sekr. blev Johan Lejon, som numera lever i Australien i staden Melbourne, där han haft en del uppdrag inom kyrkan. Så småningom började man anordna mindre tävlingar. För löpning 100 m. hade man mätt upp en bana söder om kyrkan efter vägen till Bodarna. Den första klubbmatchen var mot Siljansnäs. Man samlades i sockenstugan och tog ut de människor, som man ansåg mest lämpliga. Anders Smidt var ägare till en Ford lastbil, som vid god väg och bra väderlek kom upp i en hastighet av 30 km/tim. Resan skulle kosta 2 kr. pr person, men för dem som blivit uttagna, skulle föreningen betala 1 kr. Det blev en spännande tävling med rekordpublik. Tvärtemot alla tips så förlorade vi, mest tack vare att Siljansnäs förfogade över en fantastisk folkskollärare, som hette Hanses och som på fötterna hade någon-

ting, som jag aldrig tidigare skådat, nämligen ett par spikskor. Han vann både höjd, längd och tresteg. Stavhoppet vanns också av en siljansnäsing, som hette Smångs, trots att vi trodde, att vår Erik Johan Larsson "Spirtus", som på träning klarat höjden 2.70 m., skulle vara oslagbar. — Men vi lärde oss fort. Under de många år som jag var ledare för den allmänna idrotten med många klubb-tävlingar mot föreningarna runt om i socknarna blev vi en förening, som man hade respekt för.

En förening, som vi ofta och gärna tävlade mot, var Mora I.F.K. De hade ju hållit på med idrott långt tidigare. Mora-pojkarna var trevliga och renhåriga över lag, och de var villiga att lära ut vad som brast hos våra egna. Av det legendariska sockengnabbet fanns aldrig en gnista. Vi blev också rätt jämna, och mot slutet var det ganska ovisst, vem som skulle vinna. Det händer än i dag, då jag träffar någon av dessa forna idrottsmän, att de säger: "Tänk, vad vi hade roligt på den tiden!" Vi tycker, att den tidens idrott var idealet för idrottens utövande. I dagens idrott spelar pengarna en alltför stor roll. Det är endast toppmän, som räknas. Mora-kamraten ansåg, att det var bättre att ha tio pojkar, som hoppade 1.50 i höjd än att ha en man, som klarar 2 m., och ingen mer som hoppar. Jag ger honom fullständigt rätt, dagens idrott har sparat ur och är inte längre någon folkrörelse. Idrotten har blivit något av ett yrke och utövas endast av ett fåtal. Den enda idrott, som jag anser har något kvar av den gamla andan, är orienteringen, men då ska den gå ute i skogarna och inte som så ofta nu genom trädgårdar och över odlingar.

Ja, detta har jag nu skrivit om mina minnen och intryck från idrottens barndom på Sollerön, kanske de trevligaste minnen jag har från mitt arbete på det ideella området.

De Kå.

(Dunder Karl Olsson).